

Μαθήματα Ιστορίας Τέχνης στο... σκοτάδι

«**Δ**εν είμαστε παρά ο χώρος». Η φράση του Αμερικανού καλλιτέχνη Μπέργκιν έμελλε ν' αλλάξει τον τρόπο που οι ζωγράφοι και το κοινό αντιλαμβάνονται την αίθουσα τέχνης και τη λειτουργία της. Οι εγκαταστάσεις ως αντίδοτο στο τελάρο έλεγαν με τον τρόπο τους ότι η εποχή μας είναι τόσο αντι-μυθική ώστε πρέπει εμείς να εφεύρουμε τους μύθους της, να αφηγηθούμε τις ιστορίες της. Η ένδεια που οδήγησε στα άκρα την τέχνη της εγκατάστασης, ήταν η αφετηρία και το συμπέρασμα του Αμερικανού τεχνοκριτικού Μονρό Ντέντον που μέσα σε μία ώρα συνόψισε τα βασικά ζητήματα της τέχνης της εγκατάστασης στις ΗΠΑ. Προσκεκλημένος του περιοδικού ARTI, ο Ντέντον κράτησε αμείωτο το ενδιαφέρον του κοινού παραδίδοντας προχθές μαθήματα Ιστορίας της Τέχνης σε πλήρες σκοτάδι, όπως απαιτούσε η προβολή διαφανειών.

Η προσπάθεια να σταματήσει η σύνδεση της αίθουσας τέχνης με τις πωλήσεις οδήγησε σε μια άλλη θέαση της γκαλερί: την είδαμε ως «χώρο πάλης όπως είναι η ίδια η ζωή» εξήγησε ο Ντέντον. Σήμανε έτσι το τέλος για τις αισθητικές φιλοδοξίες ενός χώρου όπου εκτίθενται έργα. Η Zittel έφερε στην πολυτελή γκαλερί απολύτως άχρηστα συλλεκτικά αντικείμενα. Και η C. Noland έφερε στην αίθουσα τα υπολείμματα ενός μπάρμπεκιου με ταγγισμένα χάμπουργκερ και μυρωδιά μπίρας. Ακόμη πιο μακριά έφτασε η Aycocck που έβαλε μια αιωρούμενη λεπίδα στην είσοδο της γκαλερί, ώστε οι θεατές να μπαίνουν και να βγαίνουν «χρονομετρώντας» την κίνηση της επικίνδυνης λεπίδας. «Η γκαλερί είχε γίνει εχθρική, επιθετική» συμπέρανε ο Ντέντον.

Ομως οι «εκπλήξεις», οι ακραίες θεωρήσεις του χώρου, συνδέονταν άμεσα με την εποχή και το αίτημα του Ντιαγκίλεφ: «Ξάφνιασέ με». Με τον ίδιο τρόπο ο Ντέντον -και μέσω αυτού ο σημερινός θεατής- ζητάει να δει. «Δείξτε μου κάτι, λέει, που να οφείλει την ύπαρξή του στο γεγονός ότι δεν το έχω ξαναδεί». Ωστόσο η ανάγκη του ξαφνιασματος δεν έφερε μαζί της μόνο την πρωτοπορία. Εφερε επίσης και φαινόμενα τύπου Τζεφ Κουνς, εγωπαθείς καλλιτέχνες και επικίνδυνες παρεκκλίσεις από την έννοια της ηθικής πράξης, όπως την ορίζει ο Λουτσιάνο Φάμπρο: «Με ενοχλεί όταν βλέπω μια ολόκληρη γενιά να κινδυνεύει να βρεθεί μπλοκαρισμένη. Διότι κάθε γενιά στοιμάζει το δρόμο στην επόμενη». Αυτό είναι και το αίτημα κάθε νέας πρωτοπορίας. Ωστε να ξαναγίνει ο χώρος της γκαλερί σπύρι, καταφύγιο, σώμα».